Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

77/12/2021

22.9.2021

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Tiedoksi
hannele.taavila@intermin.fi
tapio.puurunen@intermin.fi

Asia Valtiosopimus Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä koskien poliisiyhteistyötä Suomen ja Ruotsin välisellä raja-alueella.

Viite Sisäministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö 13.9.2021; VN/6199/2021

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto

Sisäministeriö pyytää lausuntoa Suomen ja Ruotsin välisestä, maiden välisellä raja-alueella tapahtuvaa poliisiyhteistyötä koskevasta valtiosopimusluonnoksesta. Kuten lausuntopyynnössä todetaan, neuvotteluita asiasta on käyty pitkään. Vielä kauemmin asiasta on käyty keskustelua sekä epävirallisesti että erilaisten työryhmien muodossa.

SPJL on vuosien varrella kommentoinut asiaa ja antanut lausuntoja; viimeksi nyt lausuttavana olevan sopimusluonnoksen aikaisemmasta versiosta tammikuussa 12.1.2021 (Dn:o 2/28/2021).

Vaikka yleisellä tasolla tunnustetaankin pohjoismaisen poliisiyhteistyön pitkät perinteet ja yhteistyön syventämisen mahdolliset hyödyt, ei ole saatu ratkottua toimintaan ja kummankin valtion poliisimiesten asemaan liittyviä kriittisiä kysymyksiä. Myös nyt lausuttavana oleva sopimusluonnos jättää nämä kysymykset edelleen avoimeksi. Tästä johtuen SPJL uudistaa lausunnossaan 12.1.2021 todetun. Tältä osin on huomattava sopimusluonnosten artiklanumeroinnin muutokset:

tammikuu 2021	→ syyskuu 2021
Artiklat 2 ja 3 ja 5	→ artiklat 3, 4 ja 6
Artikla 9	→ artikla -
Artikla 10	→ artikla 9
Artikla 11	→ artikla 11

Lähtökohtaisesti ei pitäisi luoda velvollisuuksia, jos ei tiedetä, miten näihin velvollisuuksiin liittyvät mahdolliset ongelmat käytännössä ratkaistaan. Kyse ei ole pelkästään yksittäisten poliisimiesten oikeusturvasta, vaan myös kansalaisten oikeusturvasta.

Kriittisiä kysymyksiä aikaisemmin käsiteltäessä on viitattu poliisilain (419/2017) ja poliisin hallinnosta annetun lain (421/2017) 1.7.2017 voimaan tulleisiin muutoksiin; muun muassa sisäministeri Paula Risikko vastauksessaan 13.12.2017 kirjalliseen kysymykseen KKV 524/2017 vp Suomen ja Ruotsin yhteispartiointihankkeen ongelmista. Tuolloin hallitus katsoi, että kansainväliseen yhteistyöhön, kuten yhteispartiointiin, osallistuvien henkilöiden virkavelvollisuuksista ja oikeuksista ja muusta virkamiesasemasta on kattavasti säädetty kyseisten lakien muutoksilla. Lainsäädäntö jättää kuitenkin – nyt lausuttavana olevan valtiosopimuksen tavoin – virkamiesten konkreettisen aseman avoimeksi.

Kirjallisessa vastauksessa viitataan myös vuosina 2014–2016 unionin rahoituksella toteutettuun koulutukseen, johon osallistui 150 Suomen ja Ruotsin poliisimiestä. Vastauksessa todetaan, että koulutus oli kattava ja sen yhteydessä käytiin läpi hyvin konkreettisia asioita. SPJL:llä on asiasta eri näkemys, joka perustuu koulutukseen kummassakin maassa osallistuneiden poliisimiesten kommentteihin. Suurin osa poliisimiehistä oli sitä mieltä, ettei kielitaito riitä toimimaan vieraan valtion alueella. Lisäksi ongelmaksi koettiin toimiminen toisen valtion lainsäädännön mukaisesti sekä erilaisten toimintakulttuurien ja toimintamallien yhteensovittaminen ja toimivaltaan, pakkokeinoihin ja voimankäyttöön liittyvien kysymysten ratkaiseminen.

Lisäksi SPJL haluaa korostaa, ettei kansainvälisistä velvoitteista johtuva toiminta saa vaarantaa tai heikentää poliisin ydintehtävää eli Suomen sisäisen turvallisuuden turvaamista. Toki ylläpitääkseen sisäistä turvallisuutta viranomaisten on kyettävä tekemään yhteistyötä tarvittaessa myös eri valtioiden välillä. Kansainvälisistä velvoitteista huolimatta sisäinen turvallisuus on kuitenkin ensisijaisesti jokaisen valtion omalla vastuulla. Tämän hetkisessä tilanteessa lienee selvää, että Suomi tulee olemaan enemmän virka-apua antava kuin sitä saava maa. Tätä taustaa vasten sopimuksen säännöllinen arviointi on ehdottoman tärkeää.

Jonne Rinne
puheenjohtaja

Rita Ridanpää
lakimies

Liite Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n lausunto 12.1.2021 (Dn:o 2/28/2021).